

gebeurde via een decreet van het Heilig Officie, d.d. 8 juli 1927. Onder verwijzing naar Lausanne werd het aan katholieken verboden deel te nemen aan verenigingen of bijeenkomsten die de hereniging van de christenen tot doel hadden en wel omdat de door God geopenbaarde waarheid nooit voorwerp van onderhandelingen mocht zijn. Een gevolg hiervan was, dat waar de beraadslagingen in Stockholm nog door enkele katholieke 'verslaggevers' of 'correspondenten' zonder enige officiële status waren bijgewoond,⁸ een katholieke aanwezigheid in Lausanne, waar ongeveer 450 deelnemers uit bijna negentig kerken samen waren, geheel ontbrak. Dat werd door de leiding van de conferentie openlijk betreurd. De anglicaanse bisschop van New York, William T. Manning, een van de initiatiefnemers van Faith and Order, verklaarde tijdens een van de plenaire bijeenkomsten dat de christelijke eenheid nooit bereikt zou worden, zonder dat de katholieke kerk zich daarbij zou aansluiten. Een eenheid van louter protestanten of louter katholieken zou de tegenstellingen alleen maar verscherpen en de scheiding bestendigen. Doel was een eenheid, waarin alle christelijke gemeenschappen waren ingesloten.⁹

In Rome was men van deze stellingname niet onder de indruk. Het decreet van het Heilig Officie uit juli 1927 kreeg een half jaar later een – overigens weinig verrassende – theologische onderbouwing in de encycliciek *Mortalium Animos* over de bevordering van de ware eenheid van de godsdienst (De vera religionis unitate fovenda) van paus Pius XI (1922-1939).¹⁰ De paus distantieerde zich in dit schrijven dat op 6 januari 1928 gedateerd was, zeer nadrukkelijk van alle congressen en vergaderingen, 'die vanuit de valse overtuiging dat alle godsdiensten min of meer goed en loffelijk konden worden geacht, de eenheid van alle christenen nastreefden.' Wanneer het om de hereniging van de christenen ging, mochten alleen acties worden ondernomen, die erop gericht waren de terugkeer van de andersdenkenden tot de ene, ware kerk van Jezus Christus te bevorderen. Alle andere eenheidspogingen gingen van de – valse – veronderstelling uit dat die ene, ware kerk van Jezus Christus in haar zuiverheid en onfeilbaarheid verloren was gegaan, in elk geval onherkenbaar was geworden en dat alle kerkgenootschappen slechts delen van de waarheid bewaard hadden. Dat dreef die kerken tot elkaar. Dit uitgangspunt werd door de katholieke kerk echter volstrekt afgewezen. In haar was de ware kerk

8. Vgl. M. Pribilla, *Um kirchliche Einheit. Stockholm-Lausanne-Rom. Geschichtlich-theologische Darstellung der neueren Einigungsbestrebungen*, Freiburg im Br. 1929, p. 123-134.

9. M. Pribilla, a.w., 190-191.

10. Pius XI, 'Mortalium Animos', in: *Acta Apostolicae Sedis*, 20, 1928, 5-16. Vgl. ook M.A. Jansen, *Het woord der pausen over het vraagstuk der hereeniging*, 's-Hertogenbosch 1937.